

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Γιώργος Οικονόμου (2023). Ευρωπαϊκή Δημόσια Διοίκηση. Η «Διοικητική Μηχανική» της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αθήνα: εκδ. Παπαζήση, σ. 186, ISBN: 978-960-02-3995-9

Νίκος Σπ. Ζέρβας,

Διδάκτωρ Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης Πανεπιστημίου Αθηνών – Μέλος ΣΕΠ Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου

Το ευρωπαϊκό οικοδόμημα βαίνει αισίως στην τέταρτη δεκαετία του βίου του. Ενόσω από το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1950, με την υπογραφή των σχετικών Συνθηκών της Ρώμης, τοποθετήθηκαν τα θεμέλια για τη συγκρότηση μίας οικονομικής, κατά βάση, ένωσης μεταξύ ορισμένων κρατών της Ευρώπης, με τη θέση σε εφαρμογή της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση από τον Ιανουάριο του 1993 και ύστερα εκκίνησαν οι διαδικασίες για τη μετεξέλιξή της σε έναν ισχυρό -ή και όχι- πολιτικοδιοικητικό οργανισμό. Η Συμφωνία του Μάαστριχτ αποτέλεσε εφιαλτήριο για την πολιτική ολοκλήρωση του μεταπολεμικού δημιουργήματος, με μια σειρά από όργανα και θεσμούς του να σχεδιάζουν και να προωθούν προς εφαρμογή στα κράτη-μέλη του μια σειρά από δημόσιες πολιτικές, με κορυφαία ίσως όλων τους τη νομισματική. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο Υπουργών της ΕΕ, η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Ευρωκοινοβούλιο ήταν οι κινητήριες δυνάμεις των νέων Συνθηκών που διαμορφώνονταν σε κοινοτικό επίπεδο, επικεντρώνοντας, μάλιστα, το ενδιαφέρον τόσο της επιστημονικής κοινότητας, όσο και της κοινής γνώμης, σε σχέση με το πλαίσιο λειτουργίας και δράσης τους. Εκείνο, ωστόσο, που απουσίαζε από τον δημόσιο διάλογο, αλλά και από την σχετική και δη ελληνική βιβλιογραφία, ήταν εμπειριστατωμένες αναλύσεις για την οργάνωση και τη λειτουργία της 'ευρωπαϊκής γραφειοκρατίας', ήτοι του διοικητικού βραχίονα που διέπει και στηρίζει τον τρόπο σχεδιασμού και εφαρμογής δημοσίων πολιτικών από πλευράς ΕΕ. Το συγκεκριμένο κενό ή «έλλειμμα γνώσης» έρχεται να καλύψει η ναι μεν ευσύνοπτη, πλην όμως αρκετά διαφωτιστική μελέτη του Γιώργου Οικονόμου.

Θέτοντας πάνω στην επιφάνεια ανατομίας του τη διοικητική ραχοκοκαλιά – η «διοικητική μηχανική» όπως εύστοχα τη χαρακτηρίζει – του υπερεθνικού οργανισμού της Γηραιάς Ηπείρου, ο συγγραφέας επιχειρεί να ενδοσκοπήσει σε μια σειρά από αφανείς για τον μέσο αναγνώστη, όπως και για μέλη της κοινότητας της διοικητικής, νομικής και πολιτικής επιστήμης, πτυχές του πλαισίου λειτουργίας της ΕΕ. Σε αυτήν του την προσπάθεια πρωτοστατούν, ήδη από τα δύο πρώτα κεφάλαια της μελέτης του, η εμβάθυνση και η εντρύφηση στο επονομαζόμενο «θεσμικό τρίγωνο» της Ένωσης, το οποίο συναπαρτίζουν κατά σειρά σημαντικότητας η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο Υπουργών και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, τα κύρια, δηλαδή, νομοπαραγωγικά όργανα της Ένωσης. Εστιάζοντας όχι στον τρόπο με τον οποίο λαμβάνονται οι αποφάσεις, αλλά σε εκείνον με τον οποίο προετοιμάζονται αυτές, φέρει στο προσκήνιο διοικητικές διαδικασίες, κώδικες δράσης και επικοινωνίας, καθώς και διοργανικές σχέσεις μεταξύ λιγότερο γνωστών

© Επιθεώρηση Δημόσιας Διοίκησης, 2024

Ζέρβας, Ν. Σπ. (2024). Βιβλιοπαρουσίαση. Γιώργος Οικονόμου (2023). Ευρωπαϊκή Δημόσια Διοίκηση. Η «Διοικητική Μηχανική» της Ευρωπαϊκής Ένωσης. *Επιθεώρηση Δημόσιας Διοίκησης* 4(1), 145-146. <https://www.lawjournals.unic.ac.cy/index.php/pareview>

γραφειοκρατικών δομών της ΕΕ. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτών αποτελούν οι κοινοτικοί «οργανισμοί» (“EU agencies”), με τη σύσταση, την τυπολογία και την οριοθετημένη ή όχι αυτονομία των οποίων καταπιάνεται στο τρίτο κατά σειρά κεφάλαιο της εργασίας του.

Πέρα, ωστόσο, από τις δομές, στο επίκεντρο της ανάλυσης του Οικονόμου βρίσκεται και το ανθρώπινο δυναμικό της ευρωπαϊκής κοινότητας. Οι διαδικασίες πρόσληψης και εξέλιξης του διοικητικού προσωπικού θεσμικών οργάνων και υπηρεσιών της, οι κατηγορίες του και το γενικότερο σύστημα διοίκησης ανθρώπινων πόρων στη δημόσια διοίκηση της ΕΕ παρουσιάζονται στην αμέσως επόμενη ενότητα της μελέτης του. Από αυτήν, άλλωστε, δεν εκλείπει η ιδρυθείσα ήδη από τις αρχές του 21^{ου} αιώνα «Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Επιλογής Προσωπικού» (EPSO), κύριο μέλημα της οποίας αποτελεί έκτοτε η διεξαγωγή διαφανών και αξιοκρατικών διαγωνισμών πρόσληψης προσωπικού στην ΕΕ, με σκοπό την κάλυψη των εργασιακών αναγκών των οργάνων της.

Εξαιρουμένων, πάντως, των διοικητικών πρακτικών και του προσωπικού της ευρωπαϊκής γραφειοκρατίας, στο τελευταίο μέρος του βιβλίου του ο συγγραφέας μας συστήνει ένα ακόμα, εν πολλοίς άγνωστο, πεδίο της δημόσιας διοίκησης της ΕΕ, εκείνο του «Ευρωπαϊκού Διοικητικού Χώρου». Σε αυτόν πρωτοστατεί η έννοια της «πολυεπίπεδης διοίκησης», η οποία αντλώντας πρότυπα και πλαίσια οργάνωσης, λειτουργίας και άσκησης εξουσίας από εκείνη της «πολυεπίπεδης διακυβέρνησης» (multi-level governance) εντός της κοινότητας, αποσκοπεί στη μεταφορά γνώσεων και καλών πρακτικών και σε εθνικό διοικητικό επίπεδο, μεταξύ, δηλαδή, των δημόσιων γραφειοκρατιών κάθε κράτους-μέλους της Ένωσης. Για τον λόγο αυτό, άλλωστε, όπως υπονοεί και ο Οικονόμος, η «πολυεπίπεδη διοίκηση» υπηρετεί ευλαβικά τον μείζονα στόχο της «διοικητικής σύγκλισης» (administrative convergence) όλων των εθνικών γραφειοκρατιών του κοινοτικού οικοδομήματος, που έχει τεθεί ήδη από την άνθισή του στα μέσα της δεκαετίας του 1990.

Γενικότερα, το πόνημα του συγγραφέα, τα περιεχόμενα και το παράρτημα του οποίου διακρίνονται και από πλούσιο υλικό υπό τη μορφή πινάκων, διαγραμμάτων, γραφημάτων, αλλά και QR videos, διανοίγει νέους οδικούς άξονες για τη μελέτη του πλαισίου λειτουργίας της ΕΕ εν συνόλω, κυρίως δε του οργανωτικού της κορμού που έγκειται στη διοικητική της μηχανή. Εκείνο που εκλείπει, βέβαια, είναι μία κριτική επισκόπηση του κατά πόσο αυτή η θεσμική γραφειοκρατία της Ένωσης και η έμφαση που απονέμει ανεπιφύλακτα στην τεχνοκρατία, είναι συνυπεύθυνη για το διαπιστωμένο, ιδιαίτερα κατά την τελευταία 15ετία, «έλλειμμα δημοκρατίας» στις τάξεις της. Τούτο, ωστόσο, αποτελεί αντικείμενο άλλου ύφους επιστημονικών ερευνών, πολλώ δε μάλλον περισυλλογής, ενδοσκόπησης ή και αυτοκριτικής των σημερινών θιασωτών της πολιτικής της ολοκλήρωσης.